

WERKEN MET DE METHODE ZUGSPITZE

Toelichting voor de docent

VERNIEUWEND

“Ik vind die succesbelevingen, met stempels en al, echt een leuke insteek. Je krijgt er een fris en vernieuwend gevoel bij.”

Citaat deelnemer
methodepanel, november
2015

INLEIDING

Met *ZugSpitze* leert de leerling op een leuke en uitdagende manier om zich te redden in de Duitse taal. Doordat het materiaal steeds in kleine stapjes wordt aangeboden, is het meteen duidelijk wat hij aan het leren is. En ook waarom het handig is om dat te kennen en/of te kunnen. Hoe u met *ZugSpitze* werkt, leest u hier.

HET ARRANGEMENT

Met *ZugSpitze* werkt u steeds uit één Textarbeitsbuch tegelijk: alle theorie, opdrachten en leesteksten zijn hierin samengebracht. Afhankelijk van het leerjaar waarin wordt begonnen met de lessen Duits en afhankelijk van het schoolniveau, werkt u twee of drie boeken per leerjaar door. Voor het vierde leerjaar vmbo-BK en vmbo-GT is een apart examenkatern beschikbaar.

AANTAL DELEN ALS U IN LEERJAAR 1 START MET DUIJS				
LEERJAAR	VMBO-BK	VMBO-GT(H)	HAVO(V)	VWO(H)
1	2 delen	2 delen	2 delen	2 delen
2	2 delen	2 delen	2 delen	2 delen
3	2 delen	2 delen	2 delen	2 delen
4	examendeel	examendeel		

AANTAL DELEN ALS U IN LEERJAAR 2 START MET DUIJS				
LEERJAAR	VMBO-BK	VMBO-GT(H)	HAVO(V)	VWO(H)
2	3 delen	3 delen	3 delen	3 delen
3	3 delen	3 delen	3 delen	3 delen
4	examendeel	examendeel		

Omdat de methode is ontwikkeld op basis van het ERK en ieder schoolniveau zijn eigen ERK-eindniveau heeft, ziet het arrangement van *ZugSpitze* er als volgt uit.

ARRANGEMENT OP ERK-NIVEAU						
	Textarbeitsbuch 1	Textarbeitsbuch 2	Textarbeitsbuch 3	Textarbeitsbuch 4	Textarbeitsbuch 5	Textarbeitsbuch 6
VWO(H)	A1	A2	A2	A2+	A2+/B1	B1
HAVO(V)	A1	A1	A2	A2	A2	A2+
VMBO-GT(H)	A1	A1	A2	A2	A2	A2
VMBO-BK	A1	A1	A1 / A2	A2	A2	A2

ERK ALS BASIS VOOR DE METHODE

ZugSpitze is ontwikkeld op basis van het Europees Referentiekader (ERK), waarbij de Taalprofielen 2015 van het SLO als uitgangspunt genomen zijn. Hierin zijn de leerdoelen van elk ERK-niveau, opgesplitst naar vaardigheid, afzonderlijk beschreven en toegelicht.

De boeken van *ZugSpitze* zijn opgedeeld naar ERK-niveau. Iedere leerling start altijd met niveau A1. Het eindniveau aan het einde van leerjaar 3 verschilt per schoolniveau. Zie voor een verdeling en de opbouw van de ERK-niveaus per schoolniveau bovenstaande afbeelding.

OPBOUW VAN EEN *SCHRITT*

De ERK-leerdoelen (*can-do-statements*) vormen de basis van voor de opzet en de opbouw van de methode. Per hoofdstuk, in *ZugSpitze* een *Schritt* genoemd, staat steeds één leerdoel centraal. Een leerling leert bijvoorbeeld hoe hij zichzelf in het Duits voorstelt, een kaart schrijft of de weg vraagt. Het ERK-niveau en het bijbehorende leerdoel zijn in het boek aan het begin van elke *Schritt* duidelijk beschreven, zodat duidelijk is waaraan gewerkt gaat worden:

Elke *Schritt* begint altijd met een inleidende opdracht, waarin steeds dezelfde hoofdpersonen terugkomen. Deze opdrachten vormen de rode draad in de methode. Vervolgens oefent een leerling met gevarieerde, contextrijke en realistische opdrachten het te behalen leerdoel. Iedere *Schritt* wordt vervolgens afgesloten met een afsluitende stempelopdracht, waarbij een leerling, of groepje van leerlingen, test(en) of ze het gestelde leerdoel beheersen.

Als een leerling de afsluitende opdracht heeft gehaald, mag hij een stempel bij de docent ophalen. De stempel zet de docent in het stempelvlak bij de opdracht in het boek, of in het ERK-*Wanderpass* van de leerling. Dit *Wanderpass* is achter in de eerste delen te vinden en uit te scheuren. U kunt het eventueel ook zelf uitprinten met de digitale versie in de docentenhandleiding.

AANTAL STAPPEN PER BOEK

Omdat voor elk ERK-niveau precies is vastgelegd welke can-do-statements iemand moet beheersen, is duidelijk hoeveel stappen een leerling moet behalen om dat niveau te behalen. Zo zijn voor niveau A1 bijvoorbeeld 32 leerdoelen beschreven. Een ERK-*Wanderpass* met 32 A1-stempels betekent dus, dat de leerling het ERK-niveau A1 hebt beheerst. Het aantal *Schritte* per deel, per schoolniveau, is als volgt:

AANTAL SCHRITTE PER DEEL						
	Textarbeitsbuch 1	Textarbeitsbuch 2	Textarbeitsbuch 3	Textarbeitsbuch 4	Textarbeitsbuch 5	Textarbeitsbuch 6
VWO(H)	32	26	26	13	10 / 3	13
HAVO(V)	16	16	17	17	18	11
VMBO-GT(H)	16	16	13	13	13	13
VMBO-BK	12	12	8 / 3	12	12	12

Hiermee wordt in een keer duidelijk dat de vwo-leerling (logischerwijs) veel sneller door de stof heen gaat en veel meer leerdoelen/*Schritte* doorloopt dan bijvoorbeeld een vmbo-GT-leerling.

KENNISONDERDELEN

Uiteraard is er naast de ERK-doelen, die zich richten op de vaardigheden, ook uitgebreid aandacht voor kennis die de leerling op moet doen. Grammatica, woordenschat en Redemittel worden uitvoerig aangeboden en regelmatig herhaald. Bijzonder hierbij is dat ze in het teken staan van de te behalen leerdoelen en opgesplitst zijn op ERK-niveau. Zo heeft *ZugSpitze* een eigen ERK-grammatica en wordt de woordenschat op ERK-niveau aangeboden, gebaseerd op de indeling van het *Goethe Institut*. Daarnaast is er in de methode een woordenboeklijn en een uitspraaklijn verwerkt. Landeskunde komt aan bod in de vorm van een apart hoofdstuk per boek over een Duitstalig land, leuke weetjes, grappige quizvragen en in de rubriek Interkulturelles.

Q U I Z In welchem Land wird das 'ß' nicht benutzt?

- A In der Schweiz
- B In Deutschland
- C In Österreich

INTERKULTURELLES

Der Jan oder der Jan?

"Hey, da kommt der Jan!", ruft Lena. Lena zeigt Nienke, einer Austauschschülerin aus Utrecht, gerade ihre Heimatstadt Köln, als sie ihren Cousin Jan sieht. "Hallo Der-Jan!", sagt Nienke höflich und stellt sich vor. "Der-Jan? Ich heiße doch nicht Der-Jan", denkt Jan verwundert. Das stimmt! Jan heißt natürlich Jan, aber auf Deutsch ist es üblich, dass man bei Vornamen den Artikel benutzt, wenn man über eine Person spricht. Darum ist es ganz normal zu sagen, dass man mit der Sophie ins Kino geht oder dass man den Tom sieht. Bei der Anrede wird das jedoch nicht benutzt. Darum bleibt es ganz einfach: Hallo Jan!

EVEN OP ADEM KOMEN

Net als in het echte leven, kun je natuurlijk niet altijd door blijven lopen. Er is soms ook even de tijd nodig om op adem te komen en te kijken waar de leerling staat. Daarom is er na een aantal *Schritte* steeds een *Zwischenstufe* ingevoegd. Dit is het moment voor de docent om met behulp van de aangeboden kennis- en vaardigheidstoetsen te toetsen of de leerling de stof beheerst.

De leerling vindt hier op zijn beurt een zelftoets, die precies vertelt welke onderdelen er nog herhaald of verbeterd moeten worden voor het behalen van de toets. Deze differentiatie-opdrachten zijn te vinden in het onderdeel *Verbessern, Wiederholen und Grammatik+*.

De opdrachten bij *Verbessern* zijn bedoeld om de grammaticaregels nog even goed in te slijpen, met de *Wiederholung*-opdrachten kan er extra geoefend worden met het toepassen van de geleerde stof. Onder *Grammatik+* zijn opdrachten te vinden waarbij de grammatica op een hoger en uitdagender niveau kan worden geoefend.

Ook kan de leerling in de *Zwischenstufe* aan de slag met het *Sprachfest* of de *Literatur*. Dit zijn onderdelen voor extra uitdaging en verdieping, die u als docent naar eigen inzicht in kan zetten.

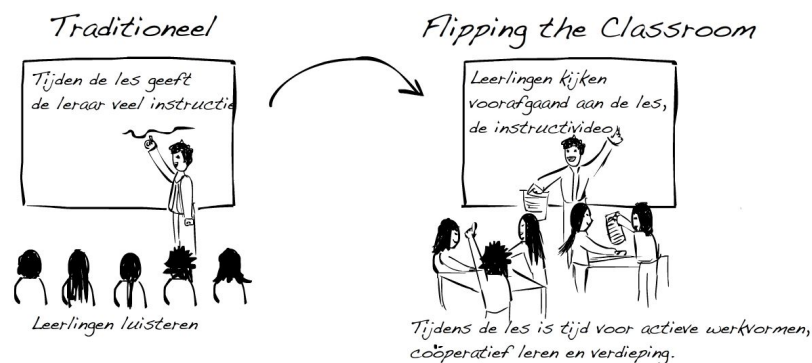
DOELTAAL = VOERTAAL

Alle opdrachten in het boek zijn in het Duits geformuleerd. Op die manier raakt de leerling sneller vertrouwd met de Duitse taal. Daar waar het nodig is, wordt de Nederlandse vertaling te geven. Het enige onderdeel, waarbij de uitleg en opdrachten (bijna) altijd in het Nederlands zijn geformuleerd, is de grammatica.

Er is hierbij wel een duidelijk onderscheid tussen de verschillende schoolniveaus. De vwo-leerling krijgt alles in de doeltaal aangeboden. De havo- en vmbo-leerling daarentegen krijgen dit in kleinere stappen aangeboden. In het begin wordt bijvoorbeeld standaard de instructie bij de opdrachten voorzien van een Nederlandse vertaling. Dit wordt naar gelang de leerling verder komt in de methode en afhankelijk van het schoolniveau langzaam afgebouwd.

LESGEVEN ZOALS U DAT WILT

Met *ZugSpitze* kunt u zelf bepalen hoe u lesgeeft. Op de klassieke wijze frontaal klassikaal lesgeven is uiteraard mogelijk. Het beschreven leerdoel kunt u inleiden en toelichten, de bijbehorende opdrachten kunnen gezamenlijk met de klas gemaakt worden, waarbij de benodigde uitleg bij de kennisonderdelen door u gegeven kan worden.

Flipping-the-classroom

Het is echter ook mogelijk om via het principe van *flipping-the-classroom* met de methode te werken. Leerlingen bekijken de uitleg bij de opdrachten thuis, maken een aantal opdrachten vooruit en dit wordt

besproken in de klas. Hierdoor is er meer lestijd voor de individuele begeleiding van leerlingen en/of het verder werken met de methode of andere activiteiten. Dit wordt in *Zugspitze* mogelijk gemaakt doordat:

- Alle nieuwe kennisonderdelen en de bijbehorende theorie altijd aan het begin van een *Schritt* te vinden zijn.
- De uitleg van de grammatica niet alleen in tekst, maar ook door middel van een alternatieve uitleg in video gegeven wordt.
- QR-codes in het boek het mogelijk maken voor de leerling om video en audio, op elke gewenste plek en tijd af te spelen op hun mobieltje.

Dit maakt het mogelijk om een leerling thuis te laten starten/oefenen met het eerste deel van een *Schritt* en de draad in de klas verder op te pakken.

Coachend lesgeven

Omdat de QR-codes in het boek het mogelijk maken om individueel, en zónder computer, video en audio af te spelen. En omdat hiermee de video uitleg bij de grammatica en de ingesproken luisterfragmenten, woordenlijsten, Redemittel en leesteksten afspeelbaar zijn op een mobieltje of tablet, is het mogelijk om leerlingen geheel zelfstandig door de stof heen te laten werken. Als docent kunt u dan elke leerling helpen/ondersteunen op het onderdeel waar de individuele leerling mee bezig is en mogelijkerwijs op vastloopt. Uiteraard vergt dit wel wat organisatie vooraf.

GOETHE-ZERTIFIKAT

Aangezien de methode gebaseerd is op het ERK en er proefexamens voor A1 en A2 worden aangeboden, is het mogelijk om leerlingen, zonder veel extra voorbereiding, klaar te stomen voor het behalen van het Goethe-Zertifikat A1 en/of A2. Zelfs als een leerling Duits niet kiest als eindexamenvak, is het hiermee toch mogelijk dat hij een tastbaar en internationaal erkend certificaat overhoudt aan de jaren dat hij Duits heeft gevolgd.

KLEURGEBRUIK

In de methode is consequent doorgevoerd dat al het leerwerk voor de leerling op een lichtblauwe achtergrond gezet is.

Ook een toevoeging van een *Lernen*-logo, benadrukt dit nog eens. Bovendien wordt aan het eind van de *D-Prüfung* in de *Zwischenstufe* steeds herhaald wat een leerling precies moet leren voor de toets.

Aufgabe 2 Grammatik: Vraagwoorden

De meest voorkomende vraagwoorden in het Duits zijn:

LERNEN	wo	waar	Wo wohnst du?
	wohin	waar ... heen	Wohin reisen Sie?
	woher	waar ... vandaan	Woher kommt ihr?
	wie	hoe	Wie lautet dein Vorname?
	was	wat	Was macht ihr da?
	wann	wanneer	Wann sind Sie in Köln?
	warum	waarom	Warum bleiben Sie zu Hause?
	welche	welke	Welche Augenfarbe hast du?
	wer	wie	Wer steht da?

PICTOGRAMMEN

In dit boek worden de volgende pictogrammen gebruikt:

	Eerste opdracht van een Schritt		Groepsopdracht
	Laatste (stempel)opdracht		Klassikale opdracht
	Vaardigheid luisteren		Herhalingsopdracht
	Vaardigheid schrijven		Extra opdracht
	Vaardigheid gesprekken voeren		Opdracht waarbij je het woordenboek nodig hebt.
	Vaardigheid Lezen		Goethe-opdracht
	Vaardigheid spreken		LERNEN Als je dit ziet staan, weet je dat je de stof moet leren voor het proefwerk. Alles wat je moet leren is in het boek ook herkenbaar aan de blauwe achtergrondkleur.
	Opdracht in tweetallen		

EXAMENVOORBEREIDING

Vanaf de delen 4 wordt er bij alle niveaus examenvoorbereiding aangeboden in de vorm van CITO-teksten aangevuld met leesstrategieën.

De opzet is steeds dezelfde. Eerst gaat de leerling actief aan de slag met de leesstrategie en past deze toe op de betreffende examentekst. Daarna komende de 'echte' examenvragen aan bod.

Op deze manier worden leerlingen op een gedegen wijze aan de hand genomen richting het eindexamen. Per deel worden meerdere examenteksten en strategieën aangeboden.

Aufgabe 7 Abiturtraining

Fleißige Einbrecherin

Bewaffnet war sie mit Schrubber und Putzlappen. Was nach ihren Einbrüchen fehlte, waren Staub und Dreck. Doch dafür hinterließ sie eine Rechnung: Gewaltsam hat sich eine 'Putzfee' Zugang zu fremden Häusern verschafft. Nicht etwa um zu stehlen, sondern um Lohn abzustauben. Jetzt ging die 53-Jährige der Polizei ins Netz. Eine Frau rieb sich eines Morgens nach dem Aufwachen die Augen: Das Geschirr war gespült, der Abfall entsorgt und der Boden gesaugt. Auf einer Papierserviette fand sie eine gekritzelte Adresse und Telefonnummer sowie eine Rechnung über rund 60 Euro — 'für leichte Putzarbeiten'. Auf ihre telefonische Nachfrage hat ihr die Putzfrau erklärt, "ich tue das regelmäßig, weil ich Geld brauche". Die unfreiwillige Kundin alarmierte die Polizei. Für ihren eigenwilligen Kundenfang sitzt die Putzfrau nun in Untersuchungshaft.

Examen vmbo GT 2014 tijdvak 1

**T
I
P**

Titel und Foto bieten schon viele Informationen!
Bekijk eerst goed de titel, de eventuele ondertitel en een eventuele foto of tekening. Als je dat goed doet, weet je bij meer dan de helft van de teksten al, waar de hele tekst over zal gaan. En dat leest een stuk prettiger!

A Bearbeite zuerst die Aufgaben zur Lesestrategie. Lies den Tipp.

1 Bij deze tekst beschik je helaas niet over een foto of een ondertitel. Je moet het met een titel van maar twee woorden doen. Vul de volgende zin aan:

LOB en kiezen voor Duits

In de delen 4, 5 en 6 voor vmbo-bk en vmbo-gt wordt er in het kader van LOB (Loopbaanoriëntatie en -begeleiding) in elke Schritt (uiteeraard in het Duits!) aandacht besteed aan een specifiek beroep waar in het mbo een opleiding voor gevolgd kan worden. Dit onderdeel heet *Deutsch und Beruf*. Hierbij wordt informatie gegeven over de inhoud van het beroep, het opleidingsniveau, de relatie met Duits(land) en er wordt steeds een leuk Bildwörterbuch aangeboden met beroep specifieke woorden.

Aufgabe 3 Bildwörterbuch

Kombinier die Wörter mit den Bildern und schreib sie auf.

das Blut | das Pflaster | ein Verletzter | die Wunde | der Rollstuhl |
der Krankenwagen | das Stethoskop | die Spritze | die Bandage |
das Arzneimittel

Bij havo en vwo wordt in de delen 4-5-6 in het onderdeel *Deutsch ist ein Plus* steeds aandacht besteed aan het belang van Duits voor mogelijke vervolgoopleidingen en toekomstige beroepen, zodat leerlingen een meer bewuste keuze kunnen maken voor Duits als vak in de bovenbouw.

TOETSEN

Voor elk toets moment, het moment van de *Zwischenstufe*, zijn telkens twee lesuurtoetsen beschikbaar (A- en B-versie) en vaardigheidstoetsen voor spreek- en gespreksvaardigheid. In de lesuurtoetsen worden steeds de volgende onderdelen getoetst:

- Luistervaardigheid
- Leesvaardigheid
- Schrijfvaardigheid
- Grammatica
- Woordenschat
- Landeskunde (bonusvragen)

De spreek- en gespreksvaardigheidstoetsen sluiten steeds aan op de onderwerpen en Redemittel die in aanloop naar de toetsen aan de orde zijn geweest.

Een voorbeeldnormering is steeds beschikbaar in de antwoordmodellen bij de toetsen.

MEER WETEN?

- Meer informatie over het ERK kunt u hier vinden: www.erk.nl
- De Taalprofielen van het SLO zijn hier te downloaden: www.slo.nl/organisatie/recentepublicaties/taalprofielen2015/
- Meer informatie over het Goethe-Zertifikat vindt u op de website van het Goethe Institut: www.goethe.de/ins/nl/nl/ams/lrn/stf.html
- Uitleg over het principe *flipping the classroom* is hier te vinden: www.kennisnet.nl/leren-ict/flipping-the-classroom/